

www.e-rara.ch

Angeli Politiani opera, quae quidem extitere hactenus, omnia, longe emendatus quam usquam antehac expressa

Poliziano, Angelo

Basileae, 1553

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-98274>

Angeli Politiani Sylva Cui Titulus Manto

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

562
ANGELI POLITIANI SYLVA

CVI TITVLVS MANTO.

In Bucolicòn Vergilij pronuntiata.

EST dea quæ uacuo sublimis in aere pendens
It nimbo succincta latus, sed candida pallam,
Sed radiata comam, ac stridentibus insonat alis.
Hæc spes immodicas premit, hæc infesta superbis
Imminet, huic celsas hominum contundere mentes,

Successusq; datum, & nimios turbare paratus.
Quam ueteres Nemesin genitam de Nocte silenti
Oceano dixere patri. stant sidera fronti,
Frena manu pateramq; gerit, semperq; uerendum
Ridet, & infans obstat contraria coeptis,
Improba uota domans, ac summis ima reuoluens
Miscet, & alterna nostros uice temperat actus,
Atq; huc atq; illuc uentorum turbine fertur.
Viderat hæc domitis tumidam te Græcia Persis,
Signa quoq; Eoum uictricia ferre sub orbem.
Viderat & cantu Aonio, eloquijsq; superbam
Ire altum, magnumq; loqui, cæloq; supinum
Insertare caput, nec dijs te ferre minorem.
Mox fastus exosa graueis, ceruice coegit
Ferre iugum, & Latijs superatam subdidit armis.
Nec fandi permansit honos: tu namq; potenti
Protinus ore tonans, ardentis fulmine linguæ
Cuncta quatis Cicero, Pylia non mella senectæ,
Nec iam Dulichias audet conferre procellas,
Sponte tibi uirides transcribens Græcia palmas.
Se tamen Aonię solatur fronde coronę.
Deerat adhuc Latio uatum decus, horrida quanq;
Bella, tubasq; rudi cantauerat Ennius arte.
Editus ecce Maro, quo non felicior alter,
Seu syluas, seu rura canit, siue arma, uirumq;.
Namq; Syracosis cum uix assurgat auenis,
Hesiodum premit, & magno contendit Homero.
Ergo age quis centum mihi nunc in carmina linguas,
Immensumq; loqui, uocemq; effundere ahenam,
Quis mihi det Siculas Latio clangore sorores
Post Geticam superare chelyn? dum te optime uatum
Imbellis pietas audaci promere cantu
Audet, Atlanteasq; humeris fulcire columnas.
Vnde ego tantarum repetam primordia laudum?
Aut qua sine sequar? facit ingens copia rerum
Incertum. sic frondifera lignator in Ida
Stat dubius, uasta quæ primùm robora syluæ
Vulneret. hinc patulam procero stipite phagum,

Hic

Hic uidet annosam sua pandere brachia quercum,
 Illic succinctas caput exertare cupressos,
 Metiturq; oculis Phrygiæ nemora alta parentis.
 Te nascente Maro Parnassi è culmine summo
 Affuit Aonias inter festina sorores
 Calliope, blandisq; exceptum sustulit ulnis,
 Permulsitq; manu quatiens, terq; oscula iunxit,
 Omnia ter cecinit, ter lauro tempora cinxit.
 Mox aliæ dant quæq; tuis munuscula cunis:
 Certatim dant plectra, lyram, pellemq; pedumq;
 Dant & multiformam modulanda ad carmina loton,
 Et decrefcenti compactas ordine auenas.
 Dant Pandionias uolucres, ter murmure placant
 Liuentis oculos, ter frontem baccare tangunt.
 Venit & Elysio uenturi præscia Manto,
 Manto quæ iuuenem fluuiio conceperat Ocnium,
 Ocnium, qui matris dederat tibi Mantua nomen,
 Venit & horrentes quatiens uitamq;, comasq;
 Sanguineamq; rotans aciem, sic ora resoluit
 Plena deo, & ueras excussit pectore uoces.
 Dicebam memini, memini tibi Mantua quondam:
 Surge bonis auibus fundata, & fulmine læuo:
 Surge, paremque astris contende educere molem,
 Pyramidum supra sumptus, pro quanta manet te
 Gloria, quæ longum senibus celebrare seclis.
 Nascetur, uideo, supera tibi missus ab arce
 Sidereus uates, alti cui numinis haustum
 Mens cœlo cognata ferat, quem grande sonantem
 Non Linus Inachides tantum, atque Oeagrius Orpheus,
 Aut mea qui Tyriò construxit mœnia plectro,
 Sed uos o Musæ, sed tu mireris Apollo.
 Et nunc ecce puer tranquillæ ad lumina lucis
 Ille diu promissus adest, uitamque salutans
 Has teneris iam nunc mulcet uagitibus auras.
 Euge beate puer sanguis meus, horreat ortus
 Græcia tota tuos, laurumque habitura secundam,
 Aspera Arethusa suis metuant & Smyrna coronis.
 Incipe adhuc gracili connectere carmina filo.
 Incipe magne puer, nec uota intexere diris
 Impia, nec Culici gemitum præstare merenti,
 Nec te Lampfacium pudeat lusisse Ithyphallum,
 Blandaque lasciuus epigrammata pingere chartis:
 Acmonidas refer, & Brontem, Volcaniaque antra,
 Igniuomosque apices montis, raucoque trementem
 Murmure Trinacriam, quoties per nubila flammæ
 Eructat, tentatque latus uersare Typhoeus.
 Dic Scyllam subitis miseram, quæ se induit alis,
 Scyllam quæ nimio flagrans Minois amore,

Ah potuit

Ah potuit rigido genitorem inuadere ferro
 Crudelis, potuit cano spoliare capillo
 Crudelis, sed quis duro contendat amor?
 Crudelis, sed culpa tua est, tua culpa Cupido.
 Atq; hæc prima noui fuerint elementa poetæ.
 Hæc fuerint timidæ præludîa prima iuuentæ.
 Iam uatem, iam Roma uocas, iam sæua recessit
 Paupertas, præstatq; pijs grata otia Musis
 Tuscus eques, nosco hunc, atauis qui regibus ortus,
 Discinctum iuuenem, cerno & te maxime princeps,
 Purpureos inter proceres, sanctumq; Senatam
 Pendentem stare ad numeros atq; ora tenentem.
 Tu tamen ô miseræ nimium uicina Cremonæ
 Quid fles amissum, quid fles mea Mantua campum,
 Pascentem niueos herbofo flumine cycnos?
 Non ne uides ingrata tuis quæ præmia damnis
 Accumulent superi, & solatia quanta rependant?
 Ipsa en Roma tuo sese quoq; iactat alumno.
 Iamq; phalantei resonant pineta Galei
 Tityre te uacuo meditantem murmur in antro,
 Iamq; tuam dociles recinunt Amaryllida syluæ.
 Nigraq; dum raucum tremulis euibrat ab alis
 Carmen & epoto canit ebrîa rore cicada,
 Montibus ah solis formosum iactat Alexin
 Vocalis Corydon, & Alexin reddit imago.
 Ecce autem imparibus dum sibila flectit auenis
 Impubis pastor, faciles dum ludit amores,
 Aureolo petit hunc malo, lasciuâq; currit
 Ad salices Nymphe furtiuo prodita risu.
 Sed maiora uocant, nunc, ô nunc omnis abesto
 Impius, & casti, linguisq; animisq; fauento.
 Stelligero deus ille, deus se fundit ab axe
 Aeterni mens certa patris, quiq; omnia nutu
 Torquet, Idumææ se uirginis inferit aluo
 Aurea sparsurus rediuiuo secula mundo.
 Tu tamen ante alios felix mea uera propago,
 Cui licitum in syluis, inter coryleta iacenti
 Rimari quid fata parent, quid pulchra minentur
 Sidera, quiq; mihi diuini pectoris hæres,
 Enthea Cumæis incingas tempora uittis.
 Verum agè iam gelidosq; tegant umbracula fonteis,
 Et folijs cumuletur humus, densiq; maniplis
 Inspirent flores, uacuoq; incisa sepulcro
 Candida formosum testetur littera Daphnin,
 Daphnin ad astra uocet tenero caua fistula cantu.
 Ebrîus interea nostri nutritor Iacchi
 Silenus molli dormit resupinus in antro,
 Ebrîus, & nimio uenas tumefactus alumno.

Securum pueri audaces, atq; improba Nais
 Inuadunt furtim, deq; ipsis uincla coronis,
 Quæ senis è mutilo modò uertice defluerunt,
 Inijciunt alacres, promissaq; carmina poscunt:
 Carmina cum syluis totos mulcentia monteis.
 Iamq; tuis Minci glauca sub arundine ripis
 Vincitur alterno Corydonis carmine Thyrsis.
 Iam repetit querulam Damonis tibia Musam:
 Damonis Musam scopuli, pinusq; loquuntur.
 Sed quid sò tam dulce tibi est Galatea sub undis,
 Quam formosa uocet nequicquam ad littora Cyclops?
 Infelix Cyclops: sed enim infelicior illo
 Gallus amat, queriturq; suam procul esse Lycorin:
 Gallus quem rigida fleuere in montibus orni,
 Cuius amorem omnes nequeunt mutare labores:
 Gallus, quem frustra uerbis solatus Apollo est.
 Hæc fat erit simas inter cecinisse capellas
 Pastorem, tu uictricem fer Mantua palmam.
 Ecce lacertosi quarunt noua turba coloni
 Quo segetes ueniant campo, quo sidere tellus
 Vertatur, quod sit facilis, quod tempus aratri.
 Egredere ô syluis iuuenis, curruq; leuatus
 Triptolemi Latios fœcunda messibus agros.
 Nec cœlebs iam palmes agat, sed reptet ad ulmum
 Ebrîus, at dulci rubeat noua nupta marito,
 Et pater autumnus medio consurgat ab aruo
 Pomiferum uiridî caput altè umbratus amictu,
 Atq; Acheloe tuû teneat graue dextera cornu,
 Stetq; catenatas suadens nudare palæstras.
 Palladis ampla arbos bicoloribus horrida baccis,
 Frondibus & uersis longum discriminet annum,
 Iam lætos inter saltus, frondosaq; tesqua.
 Hinc uitulus primo cui frons protuberet æuo,
 Mugitu tenero matrem uocet, inde per herbas
 Candida lasciuo discurret bucula saltu.
 At quibus assurgunt pleno iam cornua gyro,
 Inter se aduerso decertent pectore amantes,
 Dum rudis exultim florentis in æquore campi
 Ludit equus, uolucresq; fuga præuertere uentos,
 Aut tranare amneis, aut cursu euincere montem
 Gestit, Olympiæ rapturus dona coronæ.
 Lanigerumq; pecus primo propellat Eoo
 De stabulis pastor, dum pratis rosida lucent
 Gramina, dum teretes per flexa cacumina guttæ
 Colludunt, ipsæ hærentes uix rupibus altis
 Aspera Cinyphiæ carpant dumeta capellæ.
 Tum glomerata cauo fundant se examina saxo,
 Halantemq; rosam, & tenerorum germina florum

Taurigenæ populentur apes, plenoq; recurrant
 Poplite: iam lentum teneat fundamina gluten.
 Iam portas, arcemq; & propugnacula condant,
 Ceraq; nectareas ducat sexangula cellas:
 Aut natos, aut mella legant, fucosq; repellant
 Turpe pecus, iamq; accinctæ ciuilibus armis
 Expediantq; manus rostris, & spicula uibrent,
 Nocturnoq; sonent missantia castra susurro.
 At tu quæ tellus, æstuq; geluq; laboras,
 Cui sacer hybernos Helicon intercipit ortus,
 Ne cessa acceptam nostræ submittere laurum,
 Nec iam supremi certent de sanguine uatis
 Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamis, Chios, Argos, Athenæ.
 Quippe Bianoream manet hæc uictoria gentem.
 Namq; meus timido qui rura, & pascua uersu
 Hactenus excoluit, stimulis tandem acribus actus,
 Dediscetq; metum, ualidasq; in pectora uires
 Contrahet, attonitoq; canet fera pectine bella.
 Qualis adhuc breuibus quæ uix bene fidere pinnis
 Cœpit auis, matrem primò, nidosq; loquaces
 Circumit, & crebrum patula super arbore sidit:
 Colligit inde animos sensim, & uicina uolatu
 Stagna legit, terrasq; capit, captasq; relinquit,
 Lasciuitq; fuga: tandem & sublimia tranat
 Nubila, & iratis audens se credere uentis,
 In spacia excurrit, iustisq; eremigat alis.
 Ac primùm Siculis magnum producet ab oris
 Laomedontiaden, undisq; & turbine sauo
 Auferet in Libyen, quem Dido ignara futuri
 (Sic placitum superis) animoq; domoq; receptet.
 Reginaq; hospes diri commenta Sinonis,
 Mendaces Graios, uanæ periuria gentis,
 Et populata malis Neptunia Pergama flammis,
 Se quoq; iactatum referet terraq; mariq;.
 Illa auidus bibit ignem oculis, noctemq; diemq;
 Nutriet infelix uesanus pectore amorem.
 Venatu tandem in medio Saturnia nimbum
 Pronuba diffundet, soloq; Hymenæus in antro
 Affuerit, nullasq; faces mœstum afferet omen.
 Fulgoresq; dabit nymphis ululantibus æther.
 Ipse louis monitu Aeneas rursum ire per undas
 Cogetur uento, rursum Itala quærere regna,
 Surgentem Ausoniae solio impositurus lulum.
 At Phœnissa rogum sauo furiata dolore
 Incendet moritura, trucesq; in uota uocabit
 Eumenidas, mox & Phrygium, proh tristia dona,
 Ah niueum per pectusaget miserabilis ensem.
 Discolor interea taurino combibet ore

Ang. Polit.

Bb Iris

Iris aquas, iterumq; antris effundet apertis
 Hippotades hyemem, & rapidis ruet æquora uentis.
 Zancleas iterum fessi eijcientur ad oras
 Troes, & hospitio fidi accipientur Acestæ.
 Hic patris ad tumulum solenneis ordine pompas
 Dux feret, ac meritos celebrabit littore ludos.
 Tum pelagus relegens amisso præside puppis
 Vix tandem Euboica lacrymans potietur arena.
 Atq; ubi fata deum uiuacis ab ore Sibyllæ
 Hauferit, infernas etiam descendet ad umbras,
 O pietas, manesq; petet per Auerna paternos,
 Romanosq; suos Lethæi ad fluminis undam
 Conferet, & magnos gaudens cognoscet lulos,
 Paciferumq; ducem, fuluo cui pulchra metallo
 Secla fluent, cui pressa graui pede bella iacebunt.
 His lætus porta ad socios euadet eburna
 Dux Anchisiades, Thuscumq; enabit ad amnem.
 Necdum parta quies, restant bella aspera, restant,
 Et crassus multo stagnabit funere Tybris.
 At tibi Castalijs renouentur pectora lymphis
 Chare nepos, nunc nunc ingenti est ore sonandum
 Grande opus à tergo. quis enim alto euincere cantu,
 Clamoresq; uirum, atq; hinnitus speret equorum.
 Tu tamen euinces, licitum tibi maxime uatum
 Arma, acies, furias, Martem ipsum æquare canendo.
 Iamq; uolans superas Aleto impune per auras
 Tartareum canit, & resides stridentibus hydrys
 Instimulat, dux ipsa manu Saturnia sæua
 Claustra quatit belli, postesq; irata refringit.
 Iam Latæ coiere manus, domat aspera duris
 Ora lupis sonipes, facilesq; in puluere gyros
 Flectit eques, ipsæ alpino de uertice syluæ
 Præcipitant, auidæ Phrygios haurire cruores.
 Iam ratri pondus rigidum diffingit in enssem
 Cædis amor, uersiq; abeunt in pila ligones,
 Attritusq; caua mutatur casside uomis.
 Iamq; aurem horrisono rumpunt fera classica bombo,
 Armorumq; minax perstringit lumina fulgor.
 Dumq; alacres secum in Martem Cythereius heros
 Arcadas, & missum auspicio Pallanta sinistro
 Audacem puerum, melioraq; fata sequutos
 Tyrhenos rapit, & tantis accingitur ausis.
 Ecce furens Rutulus, sæuoq; instinctus amore
 Nequicquam in Phrygiam iaculatus lampada classem
 Miratur subitas pelago consurgere nymphas.
 Nec minus irrumpit castris, altamq; cruentus
 Dat stragem, fluuiioq; euadit lætus amico.
 Vltor adest, sociosq; exponens littore tuto

Auspicium

Auspiciū belli, maternis fulgurat armis
 Dardanides, totasq; in pugnam exfufcitāt iras.
 O qui fudor equis, qui fe alto in puluere reges
 Turpabunt, quanto exfurget rubra fanguine tellus.
 Nec tuus hafta deus, nec te tua dextera forti
 Mezentī leto eripiet, uisq; effera mentis,
 Sed confors nato accedes tumuliq;, necisq;.
 At tu quò nimio ſpoliorum, & laudis amore
 Inconfulta ruis? quin ſæuas bellica uirgo
 Inſidias prius, & uenientem respicis haftam.
 Tuq; miſer pone ó rapti mala gaudia baltei,
 Et caſi exuuias pueri, inuidiamq; deorum
 Turne caue. dabis heu pœnas, dabis improbe, & iſtam.
 Euandro debes animam, atq; ultricibus umbris,
 Sic tandem Iliacas properans penſare ruinas
 Ad Teucros feſſis reuolat uictoria pinnis.
 Grande tamen uobis leti ſolamen honeſti
 Magnanimi heroes nati felicibus aſtris
 Afferet Aonijs iuuenis, cui dia canenti
 Facta uirum totis pariter præconia linguis
 Soluet fama loquax, cui dulci ſemper ab ore
 Roſida mella fluent, cuiusq; Acheloia Siren
 Geſtiet innocuo diuina poemata cantu
 Flectere, cui blandis inſidet Suada labellis,
 Cui decus omne ſuum cedit ſtupefacta uetuſtas,
 Ipa illi quem uix ducibus largiris honorem
 Sponte feres, totoq; aſſurges Roma theatro.
 Hæc ubi ueridico fudit de pectore Manto,
 Compoſuit uultu, teneroq; arriliſt alumno,
 Oſculaq; ore legens ſacrum inſpirauit amorem,
 Afflauitq; animum, tenuesq; reſceſſit in auras.
 Plauſerunt hilares ad tanta oracula muſæ.
 Plauſerunt nymphae, quiq; alto è uertice montis
 Affuerat, capripes concuſſit cornua Faunus.
 Et triplices carmen ſcripfere adamante ſorores.
 Vos agè nunc alacres certatim Etruſca iuuentus
 Aonijs operata ſacris accurrite mecum
 Dædala perpetui uifum monumenta poetæ,
 Qualia nec caſtæ peplis intexta Mineruæ
 Solenni ueteres luſtro explicuiſtis Athenæ:
 Picta rubro quoties animantur prælia cocco,
 Nec uetus immenſum fuerint quæ ſparſa per orbem
 Gloria, ſeptena celebrat ſpectacula fama.
 Nam neq; belligeris Babylon pulſata quadrigis
 Mœnia, nec liquido pomaria pendula cœlo
 Conferat, aut dextris conſtructa altaria Delos
 Cornibus, aut uaſti molem Rhodos aurea Phœbi.
 Non Cares Mauſole, tui cælamina buſti,
 Ang. Polit.

Phidiacum non Elis ebur, non ipsa superbas
 Pyramidas iactet lasciui lingua Canobi.
 Namq; hæc aut ualido Neptuni quassa tridenti:
 Aut telo Sumane tuo traxere ruïnam:
 Aut trucibus nimbis, aut iræ obnoxia Cauri:
 Aut tacitis lenti perierunt dentibus aui.
 At manet æternum, & feros excurrit in annos
 Vatis opus, dumq; in tacito uaga sidera mundo
 Fulgebunt, dum sol nigris orietur ab Indis,
 Præuia luciferis aderit dum curribus Eos,
 Dum uer tristis hyems, autumnum proteret æstas,
 Dumq; fluet spirans, refluatq; reciproca Tethys,
 Dum mixta alternas capiesit elementa figuras,
 Semper erit magni decus immortale Maronis,
 Semper inexhaustis ibunt hæc flumina uenis,
 Semper ab his docti ducentur fontibus haustus,
 Semper odoratos fundent hæc gramina flores,
 Vnde piæ libetis apes, unde inclyta nectat
 Serta comis triplici iuuenalis gratia dextra.
 Et quis io iuuenes tanti miracula iustrans
 Eloqui, non se immentos terræq; marisq;
 Prospectare putet tractus, hinc ubere largo
 Luxuriant segetes, hinc mollia gramina tondet
 Armentum, hinc lentis amicitur uitis ulmus,
 Illinc muscoso tollunt se robora trunco,
 Hinc maria ampla patent, bibulis hoc squallet arenis
 Littus, ab his gelidi decurrunt montibus amnes,
 Huc uastæ incumbunt rupes, hinc scrupea pandunt
 Antra sinus, illinc ualles cubuere reductæ.
 Et discors pulchrum facies ut temperat orbem,
 Sic uarios sese in uultus facundia diues
 Induit, & uasto nunc torrens impete fertur
 Fluminis in morem, sicco nunc arêt in alueo,
 Nunc sese laxat, nunc exspatiata coerces,
 Nunc inculta decet, nunc blandis plena renidet
 Floribus, interdum pulchrè simul omnia miscet.
 O uatum preciosa quies, o gaudia solis
 Nota pijs, dulcis furor, incorrupta uoluptas,
 Ambrosiæq; deum mensæ, quis talia cernens
 Regibus inuideat? mollem sibi prorsus habeto
 Vestem, aurum, gemmas, tantum hinc procul esto malignum
 Vulgus, adhæc nulli perrumpant sacra profani.

ANGELVS